

 Österbottens välfärdsområde Pohjanmaan hyvinvointialue	Dokumenttyp ANVISNING FÖR PROFESSIONELLA		Sida 1 (4)
Namn DIARRÉSJUKDOMAR ALLMÄNT	Förberedd av: Kvalitet och tillsyn/ hygienskötare Datum: 14.9.2022	Godkänd: S. Grönroos- Pada Datum:30.1.2023	Uppdaterad: Kvalitet och tillsyn Datum: 11.10.2023 Godkänd: S Grönroos-Pada
Tarminfektioner (gastroenterit) förorsakas av bakterier (toxiner) eller virus. Riskgrupper är barn, åldringar och immunsupprimerade. Förekommer tarminfektioner ute i samhället kan även besökare bära på smitta. Det är alltid viktigt att vid förekomst av diarré och kräkningar hos en patient, klient så snabbt som möjligt utreda ifall symptomen beror på infektion eller inte, eftersom det finns risk för smittspridning. Vid misstanke om infektion ska åtgärder för att förebygga smittspridning genast insättas för att förebygga en epidemi där övriga patienter och personal kan insjukna. Vid misstanke om epidemi på en enhet bör egen hygienskötare omedelbart kontaktas. Allmän sedvanlig god hygien Noggrann handhygien förhindrar smittspridning. Personal, patienter och besökare tillämpar god handhygien dagligen. Händerna tvättas sedvanligt med tvål och vatten, speciellt före måltider och efter toalettbesök. Därtill kan handdesinfektionsmedel användas. Personalen iakttar god handhygien före och efter varje vårdkontakt, före och efter användning av skydd samt efter kontakt med vårdomgivningen. Smyckesfria händer och kortärmad arbetsdräkt är förutsättning för god handhygien. Personalen använder skyddshandskar i kontakt med smuts, sekret och ett skyddsförkläde vid risk för att arbetsdräkten nedsmutsas. Vårdtillbehör rengörs efter varje användning. Diarrésjukdom - Smittväg Smittväg är fekal-oralt, direkt eller indirekt via nedsmutsade händer, vårdtillbehör eller via livsmedel. I vården av insjuknade iaktas försiktighetsåtgärder vid kontaktsmitta. Symptom Sjukdom och sjukdomsförlopp kan variera beroende på typ av diarrésjukdom. Virusdiarréer uppkommer vanligtvis snabbt, inkubationstid 12 – 48 timmar. Symptomen är krampaktig magsmärta, illamående och/eller uppkastningar. Diarrén kan också vara lindrig och kortvarig och en del kan ha feber. Symtomen varar i 12 - 72 timmar, vissa infektioner ger diarré en längre tid. Diagnostisera och bekräfta Vid misstanke om infektion bör orsaken så snabbt som möjligt utredas och åtgärder för att förebygga smittspridning insättas. Avföringsodling enligt symptom-bild, misstanke eller ordination. Kontrollera att provburken är ren (desinficerad- tex. Easydes, Apowipeduk) på utsidan och sätt provburken i en ren plastpåse, så förhindrar du smitta. Förebygg smittspridning – iaktta försiktighetsåtgärder vid kontaktsmitta			

Enskilt rum

De förebyggande åtgärderna lyckas bäst om patienten placeras i eget rum med egen toalett /dusch (eller ett tvåpersoners rum/kohort). Insjuknade och exponerade isoleras från friska patienter (kohort). Onödig förflyttning av patienterna bör undvikas under en epidemi. Isolering bryts efter minst två symptomfria (diarrén slutat) dagar(48timmar) eller enligt ordination.

Handhygien och användning av skyddskläder

Personal iakttar god handhygien. Utöver handdesinfektion tvättas händerna med tvål och vatten i vården av diarrépatienter. Även patienter och besökare tillämpar god handhygien, speciellt före måltider och efter toalettbesök. Personalen iakttar sedvanliga försiktighetsåtgärder och använder alltid skyddshandskar, skyddsförkläde/-rock i kontakt med avföring/uppkastningar och i närvård. Näsmunskydd används alltid vid vård av patienter med uppkastningar. Det finns rikligt med virus både i avföring och i uppkastningar.

Patientbundna undersöknings- och vårdtillbehör

Engångsmaterial rekommenderas. Endast undersöknings- och vårdtillbehör som behövs under isoleringen förvaras på rummet. Öppnade förpackningar med vårdmaterial kasseras när isolering avslutas. Vårdtillbehör rengörs i första hand maskinellt i spolsköljmaskin (Deko) eller instrumentdiskmaskin. Om detta inte är möjligt kan man torka av värmekänsliga tillbehör med ett desinfektionsmedel, t.ex. Erisan Oxy+, Apowipe duk eller annat lämpligt desinfektionsmedel enligt anvisning *Desinfektionsmedel i bruk*.

Smutstvätt och avfall

Avfall och smutstvätt hanteras varsamt för att undvika smittspridning till omgivning. Påsen med avfall och smutsbyke försluts på rummet. Sätts i ren yttre påse utanför rummet enligt anvisning. Infektionspatientens smutsbyke sätts i Dissolvopåse.

Städning och sekretdesinfektion

Vid en diarrésjukdom finns mycket virus eller bakterier i omgivningen, varför en grundlig städning är viktig. Isoleringsrum städas sist. Kontaktytorna desinficeras dagligen, vi rekommenderar x2/dag med klor (Klorilli 1000 ppm), Oxivir eller annat lämpligt ytdesinfektionsmedel. Kontaktytorna desinficeras efter den dagliga grundstädningen. Stor vikt fästs vid sanitetsutrymmena.

- Skyddsutrustning används i städning. Skyddshandskar, skyddsförkläde, näsmunskydd.
- Städdukar för engångsbruk och rumsbundna städtillbehör.
- Städtillbehör rengörs och desinficeras om möjligt maskinellt i värmedesinfektionsapparat
- Sekret (avföring, uppkastning, blod) avlägsnas genast enligt anvisning
- (Klorilli 1000 ppm). Sekretfläckar behandlas före grundstädning.
- Grundlig städning av rummet efter att isolering avslutas. Nocospray rekommenderas som tillägg till isoleringsrumsstädning.

Epidemimistanke

Fler sjukdomsfall än förväntat under viss tid på en viss plats. Fler än ett fall med samma symptom eller förorsakad av samma mikrob. Både patienter och personal insjuknar.

Epidemiutredning

Kartlägg insjuknade (fall - lista). Informera genast epidemisstanken till hygienskötaren.

Diagnostisera och bekräfta. Ta genast odlingsprov av några personer (3 – 5) som uppvisar symptom

Meddela laboratoriet att det är fråga om epidemiutredning – anteckna **epidemisstanke** på remissen

- **Vid ett akut utbrott**

snabbtestet 4940 F-NoroNhO rekommenderas, till exempel på en vårdavdelning som förstahandsval, med ett resultat inom 70 minuter efter det att provet anlänt till VCS Fimlab.

- **Övriga odlingsprov:**

23458 F-BaktNhO (Shigella, Campylobacter, Yersinia enterocolitica, Vibrio, Aeromonas spp, Salmonella, C. difficile toxin B, hypervirulent C. difficile, Ehec, Epec, Etec, Eaec

- **Tilläggsprov vid behov:** 49401 F-VirNhO (omfattar adenovirus, astrovirus, norovirus (genogrupperna I och II), rotavirus och sapovirus. Detta test kommer att skickas till Tammerfors för analys.

- **Misstanke om livsmedels- och vattenburen epidemi**

4940 F-NoroNhO (skilt prov)

3584 F-BaktVi3 och 23458 F-BaktNhO (Gör remiss för båda odlingarna. Sätt båda tarrorna på en och samma provburk (behövs inte två prov för F-BaktVi3 och F-BaktNhO).

Kontakta områdets smittskyddsansvariga eller vid behov Miljöhälsovården (se Handlingsplan vid misstanke om livsmedels- och vattenburen epidemi)

Commented [GS1]: Om man redan tagit F-BaktNhO så behövs inte 6141 skilt.

Epidemi

- Iaktta försiktighetsåtgärder vid kontaktsmitta för insjuknade, isolera insjuknade och exponerade från friska (kohort)
- Förebygg smittspridning – utbredning av epidemin
 - Iaktta noggrant försiktighetsåtgärder vid kontaktsmitta
 - Kohort av personal
 - Vid behov besöksbegränsning - använd ÖVPH informationsskylt *Magsjukaepidemi*
 - Effektivt städning. Desinfektion av sanitetsutrymmen, kontaktytor, vårdtillbehör, sköljrum osv.
 - Undvik patientflyttningar mellan enheter – information vid överflyttningar
 - Isolering bryts efter minst två symptomfria (diarrén slutat) dagar eller enligt ordination
 - Grundlig städning av isoleringsrummet efter att isolering avslutas (Nocospray som tillägg)
 - Insjuknad personal - stannar hemma under symptom samt 48 timmar (diarrén slutat)

Att tänka på:

- Virus avsöndras i avföring ännu i flera veckor efter att symptomen avtagit, men risken att för att föra smittan vidare är klart mindre i senare skede än akut.
- Under epidemier finns stora mängder virus på kontaktytor.
- Ungefär hälften av dem som har blivit exponerade för viruset blir sjuka.
- En del som blivit smittade är symptomfria.
- Handhygien efterföljs inte tillräckligt noggrant när man har bråttom eller är symptomfri.

Nyckelord: diarré, noro, spysjuka, magafari, magsjuka, epidemi

Referenser/tilläggsinformation:

Österbottens välfärdsområde • www.osterbottensvalfard.fi • Växel 06 218 1111

Denna anvisning är avsedd för professionella inom vårdbranschen.

